

LIBRIS

We know
books

În timpul scrierii acestui volum, autoarea a beneficiat de două rezidențe literare, una în Italia, acordată de La Baldi Residency, în 2024, cealaltă în Finlanda, acordată de RaumArs, în decembrie 2025. O parte din povestirile incluse în volum au fost scrise în rezidență.

© Editura EIKON

București, Calea Giulești 333, Sector 6,
cod poștal 031310, România

Difuzare / distribuție carte: 021 348 14 74
0733 131 145, 0728 084 802
difuzare@edituraeikon.ro

Redacția: 021 348 14 74
0728 084 802, 0733 131 145
contact@edituraeikon.ro
www.librariaeikon.ro

Editura Eikon este acreditată de
Consiliul Național al Cercetării Științifice (CNCS)

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
CONSTANTIN, MARIA-GABRIELA

Cehov e de vină / Maria-Gabriela Constantin. - București
: Eikon, 2026
ISBN 978-606-49-1697-6
821.135.1

Corector: Florența Opreșan

DTP: Mihăiță Stroe

Editor: Valentin Ajder

Maria-Gabriela Constantin

Cehov e de vină

Povestiri

E I K O N

București, 2026

Cuprins

<i>Conducătorul de cvadrigă</i>	<i>5</i>
<i>Locul în care toate diminețile lumii se întâlnesc</i>	<i>18</i>
<i>Reconstituirea</i>	<i>32</i>
<i>O iubire proiectată în veșnicie</i>	<i>45</i>
<i>Cehov e de vină</i>	<i>77</i>
<i>Adevărata moștenire</i>	<i>115</i>
<i>De treci bariera parfumului de crini</i>	<i>136</i>
<i>Cireșul din curtea părăsită</i>	<i>142</i>
<i>Timpul care ne trece prin trupuri</i>	<i>154</i>
<i>Ada se mută în casă nouă</i>	<i>159</i>
<i>Cei doi versanți</i>	<i>165</i>
<i>Și, iarăși, șuvoaie</i>	<i>178</i>
<i>Cealaltă cetate</i>	<i>187</i>
<i>Podurile din Maribor</i>	<i>198</i>

Conducătorul de cvadrigă

Telefonul fisură tăcerea compactă, ca de vitraliu, a dimineții. Sună prelung, apoi încă o dată, ca un strigăt. La celălalt capăt al firului nu se auzea nimic. Închise nedumerită. Al doilea apel anonim, așa devreme. Fără să poată spune de ce, ar fi jurat că sunase un bărbat – era o tăcere zăvorâtă, ostilă, neîmpărtășită, cum numai unii bărbați tac uneori, fie din nepricepere, fie din neputință. Poate din resentiment? Se gândi puțin dacă ar putea avea cineva asemenea resentimente față de ea. Hotărât, nu. Cine vrea mă găsește, și dacă are ceva să-mi spună, să o facă, își spuse ridicând din umeri.

Isabela își trece alene degetele prin părul lung, auriu care îi acoperă sânii, soarbe cu nesaț din ceai. La ce se gândește oare? E plăcut să stea în fotoliu fără niciun gând – ideea că n-are niciun gând e, totuși, un gând. Ce liniște! Doamne, ce zi! Câtă prospețime se adună în câte o dimineață ca asta! Câte nerostite începuturi mocnesc în fiecare clipă. Privirea îi alunecă ușor peste obiecte și se oprește, ritualic apăsate, pe birou, fixând reproducerea statuii ei preferate, „Auriga din Delphi”. A așezat-o acolo de câțiva ani, cu puțin înainte să decidă că își va scrie lucrarea de doctorat despre tânărul înfățișat atât de viu, de parcă ar fi fost un act magic. Căci arta Antichității nu doar reprezenta, zămislea de-a dreptul, și astfel chiar devenea un act ocult. Frumusețea efebului, ca de altfel a celor mai multe statui din acele vremuri, nu era a omului ca atare, ci a omului ideal, a arhetipului, și, prin asta, se

Înrudea cu zeii. Și cum țelul în Antichitate era să reprezinte divinul sau idealul acestuia și să îl însuflețească, arta aflată în proximitatea sacrului găsisese de-a lungul timpului nenumărate modalități, care mai de care mai ingenioase, de a le insufla statuiilor viață: egiptenii creaseră adevărate sculpturi mobile, gigantice, mișcate printr-un complicat sistem de animare interioară ori trase de sfori; nenumărați autori antici, printre care Diodor din Sicilia, amintesc că statuile dădeau din cap la procesiuni, înfiorând mulțimea, și arătau direcția în care voiau să o ia, precum statuia lui Jupiter Ammon, sau se mișcau de-a dreptul, precum cea a lui Apollon din Heliopolis, amintită de Pseudo-Lucian, care făcea un pas înapoi dacă nu era de acord să răspundă la întrebările marelui preot – relatare pe care o regăsim cu mici modificări, dar la urma urmei nesemnificative, și la istoricul Amos Linna, în faimosul său tratat despre ritualurile Antichității. Oamenii acelor timpuri trebuie să fi privit toate acestea cu adâncă, smerită cutremurare. *Mysterium tremendum*.

Tot egiptenii găsiseră formula, preluată mai târziu și de greci, apoi de romani, de a face ochii statuiilor din incrustații de scoici, pietre prețioase, cupru, fier, argint, fildeș și chiar aur. Tehnica a existat secole mai târziu în aceeași formulă și la japonezi, *gyokugan*. Făcut de cele mai multe ori din cristal cu incrustații din pietre prețioase introduse prin interior, ochiul, la egipteni, privit din afară, devenea o poartă.

Faimoasa statuie de bronz în mărime naturală „Auriga din Delphi” sau „Conducătorul de cvadrigă”, cum mai era numită, fusese descoperită în anul 1896, în sanctuarul lui Apollo din Delphi, sub o movilă mare de pământ. Un cutremur o îngropase încă din secolul al IV-lea î. Hr., la doar o sută de ani după ce fusese expusă în agora, piața cetății. Pământul o salvase în tot acest răstimp de soarta hărăzită mai târziu celor mai multe statui antice – de a

fi topită pentru muniție și tunuri. Britanicii o numeau simplu: „The Charioteer”, „Căruțașul”. Avea, împreună cu scribul egiptean, aflat azi la Luvru, una dintre cele mai fascinante și de nepătruns priviri ale Antichității: cu incrustații de obsidian pentru iriși și fire de cupru pentru gene, iar ochii căprui, de culoarea mierii de eucalipt, de o indescritibilă dulceață. Îți luau efectiv respirația. Calm, forță, tinerețe, temperanță. Doar statuia lui Poseidon, descoperită în Italia, în 1972, de un scufundător (și ce curios că se salvase de aceeași soartă pe care i-o hărăzea viitorul, topirea, chiar pe fundul mării, al cărei zeu era), expusă în Muzeul Magna Grecia din Reggio Calabria, o întrecea în frumusețe, afirmau unii istorici de artă. Însă zeul, prin însăși natura lui, avea ceva cu totul nepământean, o răvășitoare lumină extatică în priviri, atât de insuportabil de arzătoare, încât cu siguranță ar fi nimicit un simplu muritor. *Heniokhos* însă, „cel care ține hățurile”, era un simplu tânăr, chiar dacă idealizat. Departate de a mistui, frumusețea lui, atât de nobilă, de calmă (apolinică!), inspira vitalitate, putere și stăpânire de sine, cum ține hățurile carului său tras de patru cai albi, struniți, pregătindu-se să pornească în competiție. Îl zărim chiar în momentul tihnit premurgător plecării, în răgazul imortalizat al unei clipe care nu se va mai repeta vreodată; trupul e destins, neacoperit de colbul drumului, chipul – blând, dar ferm, e dimineată, vânturile nu au înfiorat suprafața netedă a mării, cerul e fără pată.

Ofrandele au fost duse din zori la templu, înainte să înceapă competiția. Credința. În zei. În cosmos. Cunoaște istoria vreun erou ateu? Poate doar câțiva.

Isabela privește o vreme reproducerea, deși, la drept vorbind, e inutil: o vede mereu cu ochii minții, într-atât i-a devenit de familiară. O poate reconstitui și în somn. Zveltețea acoperită de falduri, brațele îndoite ținând bine hățurile. Din caii cu rupe ferme n-a rămas aproape nimic,

doar câteva fragmente. În trei luni, își va susține teza de doctorat. Numai să temin până atunci.

La o oră atât de matinală, în București domnește o liniște de început de lumi. În asemenea clipe, orașul îi e drag ca o rudă apropiată pe care n-a mai văzut-o de multă vreme și de care nici nu știa cât îi era de dor. Iubește fiecare intersecție, vitrinele, statuile, bisericile din centru, trotuarele, așa proaste cum sunt. Afară, au înflorit castanii și frunzele împrăstie din nou acea strălucire greu de descris, ca tot atâția ochi cu incrustații de cristal, sau poate de heruvimi, toate luminânde, fiecare în parte având încifrată în nervurile ei taina copacului, a întregii păduri. O artă vie, fremătândă.

Se hotărăște să iasă până la magazin, să se piardă în pustietatea tăcută și vindecătoare a dimineții, ca într-o mulțime pestriță. Se îmbracă cu gesturi lente, într-o rochie aruncată pe spătarul fotoliului. Afară, parfum stăruitor de liliac, proaspăt înflorit de câteva zile. Trece alene de strada Schitu Darvari, o ia înspre Grădina Icoanei. Aproape de teatru o izbește un miros de prenadez – puțin mai departe vede un tânăr prăbușit în stradă cu punga într-o mână. I se strânge inima. E aproape un copil. Încă ne rugăm pentru cei pentru care nimeni nu se roagă, îi vine în minte. Murmurând o rugăciune în gând, se îndreaptă cu pas domol spre alimentara de pe colț, Miluiește-l, Doamne. Înainte să intre, se așază puțin pe o bancă. Printre platanii din parc – un ochi de soare.

Privind copacii ale căror frunze absorb în nervuri căldura razelor, simte deodată că totul se îngustează, lumina pare să cadă altfel, parcă razant pe suprafața obiectelor, apoi este înghițită de ele, trupul devine greu, neîncăpător, se mișcă cu dificultate și o ușoară amețală o cuprinde. Când nu se mai poate urni, inspiră adânc. Totul durează numai câteva clipe, după care toate revin la locul lor. Ajunsă după o jumătate de oră înapoi, regăsește acasă

aceeași ordine liniștitoare, bine știută. Doar fereastra, curios, parcă nu dă spre stradă, ci reflectă strălucirea unui lac.

*

Trecuseră de lac și tocmai ajungeau la intersecție, la semaforul din fața statuii ecvestre de lângă cafenea Bar d'Eau. Uite cum să îi vorbești unui iubit, îi șoptește o femeie și-i arată un fragment dintr-o peliculă de factură bergsoniană, cu fețe frumoase, expresive, vorbind cu inflexiuni aspre, de o muzicalitate stranie, cu silabe poticnite pe o limbă de neînțeles; chiar și așa, pricepe tonul dulce, duios și rugător, ferm, dar smerit, cu care femeia îi spune ceva bărbatului, felul în care el, la rândul lui, o privește. E limpede. Viața se naște și se clădește pe sacrificiu. Uite, așa se vorbește. Necunoscuta, eterna Ea, modulează spusele, iar vorbele contează mai puțin; el o cercetează sorbind-o din priviri, de parcă i-ar spune: ești a mea pe de-a-ntregul. Doar așa ne putem salva. Cu toții. Tramvaiul merse mai departe. Opriți, l-am uitat pe copil la semafor, spune și o bufnește plânsul, căutând-o din priviri pe femeia care-i arătase fragmentul și care era de negăsit. Trebuie să ajung înapoi la intersecție, neapărat, adaugă frângându-și mâinile, în timp ce tramvaiul se îndepărtează cu repeziciune. L-am pierdut, își spune trezindu-se și își șterge speriată lacrimile cu dosul palmei, parcă nevenindu-i să creadă că aude respirația egală a băiețelului adâncit în somn, alături de ea, în pătuț. Doamne! Caută medalionul de la gât și îl strânge cu putere între degete, rostind în gând o scurtă rugăciune. După ce se încredințează că totul e în ordine, răsuflă ușurată. A fost doar un vis, își spune moale, încă sub înrăurirea celor trăite. Afară castanii înfloresc cu nepăsare în bătaia soarelui.

Copilul crescuse liniștit, mereu surâzător, înconjurat de o aureolă radioasă de lumină. Nimeni nu mai văzuse în tot cartierul lor din Buenos Aires un băiețel atât de cuminte, a cărui apariție împlânzea oamenii cei mai aspri și mai bizari, cu ochii lui de culoarea mierii de pădure. Îi spuneau „Strălucitorul”. Și totuși, cum treceau lunile, apoi anii, ea simțea că *ceva* lipsește. N-ar fi putut spune ce anume, dar era încredințată că lipsea. Un gol, de la care ți se strânge stomacul sau îți înăbuși un strigăt. Iar copilul crescând, avea uneori sentimentul că, prin ochii mamei lui – o roșcată cu păr ondulat, ce-i venea până la bărbie –, o altă femeie îl scrutează cu duioșie – o femeie cu părul lung și bălai, ca al lui. Așa trecură anii, adâncindu-se în clipe.

Din vecini răzbătea șlagărul care cucerise capitala argentiniană, „*El luz de mi alma*”, o *milonga* tânguitoare prelucrată în remix de lounge music. El ascultă și se înfioară, și sunetele par să curgă ca niște stropi de ploaie, se lungesc nefiresc, tot mai prelung. I se făcu insuportabil de sete. Se ridică brusc, coborî în goană scările și, odată ajuns în stradă, mări pasul. Aproape alerga. După puțin timp ajunse în fața cafenelei Bardot. Se împiedică și căzu, dar se ridică numaidecât; aștepta privind când în stânga, când în dreapta.

La început, nici nu îl recunoscuse. Îl remarcase din autobuz, în drum spre casă, cum stătea la un colț al bulevardului Corrientes; fu doar izbită de frumusețea lui. Înalt, șaten și suplu ca un atlet, inspirând noblețe, cu ochi pătrunzători și calzi; doar gesturile îi par puțin agitate și e tras la față; o paloare abia sesizabilă, pământie, îi umbrește ochii. Nerăbdător, privește cu o căutătură absentă când în dreapta, când în stânga, să vină omul cu marfa, apoi intră în bar împleticindu-se. Trecură câteva secunde până să îl recunoască și alte câteva până să

înțeleagă. E iarăși prăjit. O podidi plânsul. Doamne! Oare nu l-am iubit îndeajuns sau nu așa cum avea el nevoie? se întrebă Julieta ștergându-și lacrimile cu dosul palmei, cu senzația stranie că s-a rătăcit cândva, demult, ireparabil, într-o nevăzută pădure sau hățis de dorințe. L-am părăsit acolo, în vis, pe când era doar un mic copil? Și dacă nu atunci, când anume și cum? Din ignoranță, neatenție ori nepricepere?

După acea zi, începu să îl caute – deși se vedeau și acasă, aproape zilnic, dar mereu doar în trecere, alunecând pe o nevăzută muchie, de parcă ei doi nu s-ar fi mișcat pe același palier al vieții; uneori ea cutreiera la întâmplare orașul, alteori citea cărți de istorie sau plonja în vise ca un scufundător de perle, sperând că va ajunge cumva înapoi, la intersecția de atunci. De demult. La răscruce. Ca să nu meargă mai departe. Cu tramvaiul numit dorință. El, plângând amarnic, acolo, în căruț, în timp ce ea traversează strada. Vin imediat, pui, îi șoptise și, în zarva bulevardului, vocea ei abia se auzise. Trebuia să îl găsească în strălucirea începuturilor; era încredințată că ar fi schimbat totul. Însă în zadar se căznea, nu reușea să ajungă acolo, oriunde ar fi fost acel „acolo”. Data viitoare când mai văd un semafor, își spunea, am să... fără să poată să își ducă gândul până la capăt. Și adesea, când se întindea să doarmă, femeia avea sentimentul că, atunci când închide ochii, tot atunci îi deschide într-un oraș înghesuit și agitat, cu mici vile, vorbind o altă limbă, mai cântată, dar inteligibilă, care aducea cu spaniola.

Într-o după-amiază, întorcându-se din oraș, îl văzu din nou la intersecție. Tocmai intrase în barul de pe colț. Ar fi fugit numaidecât după el, dar semaforul își schimbase culoarea, iar circulația era uriașă – era periculos. Așteptă nerăbdătoare, traversă strada, apoi îl urmă pe ușa rotativă a localului.

Holul, un spațiu circular, cu pereți căptușiți cu catifea purpurie, din care porneau multe coridoare, n-aducea cătuși de puțin cu intrarea unei cafenele. Peste tot erau agățate oglinzi. Deasupra uneia din ele, pe o bucată de sticlă colorată, stătea scris cu litere mari și frumos arcuite, de culoare aurie: Café Bardot.

La un moment dat, îl zărește într-o oglindă – imaginea se multiplică aproape instantaneu în nenumărate reflexii și, imediat după aceea, dispare iar. Acum, încotro să o iau, se întreabă Julieta încercând să se stăpânească. Trebuie să fie o sală undeva, doar e cafenea. Ridicând privirea, zărește sticla colorată pe care stă scris: Café Bar d'Eau. Curios, parcă era numele actriței franceze, blonda aceea frumoasă din anii șaizeci, se gândește și pornește la întâmplare pe unul dintre culoare. Înaintează așa multă vreme. Sunetul pașilor ei este înghițit de mocheta de culoarea ruginii. Într-un târziu, dă peste o mare sală rotundă, întunecoasă, ticsită de oameni. Jur-împrejur – multe ieșiri. Distinge cu greu un mic bar plasat lateral. Își face anevoie loc printre mese. O tânără o întâmpină surâzătoare la jumătatea distanței, cu un mic coșuleț în mână. „Ca să vă puteți așeza”, spune, „trebuie mai întâi să trageți un număr”, și îi întinde coșul. N-are timp de întrebări sau explicații, se conformează, trage un bilețel: nr. VII.

„O, Carul. E o carte plină de contradicții, care atrage atenția asupra nevoii de a face ordine și de control. Pierderea stabilității determinată de o nouă conștiință de Sine. Străbat noaptea îndoii peste propriul meu abis”, adaugă ca și când ar recita. „Vă puteți așeza la masa numărul 7”, spune pe un alt ton, mecanic, tânăra, arătându-i o masă în fundul sălii. „De altfel, mai este cineva acolo.”

Îl zărește dormind cu capul pe masă. Se îndreaptă grăbită spre el și îi șoptește „am venit, pui”, deși știe nu era așteptată, dar e întreruptă de vocea chelnerului care s-a ivit brusc lângă ei:

„Ce doriți?”

„Aș dori o...”

„Lăsați, nu vă mai obosiți”, o întrerupe. „Vă aduc ce aveți nevoie”, și peste puțin timp chelnerul revine cu un pahar cu apă și cu o farfurie plină cu lut. „Poftiți, doamnă: o apă plată și un pământ. Și nu uitați, totul e doar un raționament”, spune zâbind chelnerul, „chiar și acest...”, dar femeia nu îl mai urmărea. Se întoarse din nou spre băiat și îi scutură ușor umărul.

„Sunt eu, Julieta, mama ta.”

„Am ațipit. Tu, aici?”

„Te-am văzut intrând.”

Vocea ei pare să vină dindărătul unui zid de apă. Tânărul îi aruncă o privire stinsă. Îl prinde duios de mână. Căldura atingerii ei e ca o ancoră în noapte. Îl adună în corp. Înainte să ajungă înăuntru, văzuse copacii cum respiră prin scoartă, prin frunze, prin rădăcini, înfulecând lumina. Și respirase laolaltă cu ei un soi de indescritibilă bucurie.

„Mama mea”, spune fără să mai continue, fixându-și toată atenția asupra aceluia punct de căldură care izvora din atingere, singura certitudine.

„E ceva ce trebuie să știi”, începu ea și bău o gură de apă. În fundul sălii, o tânără se porni să cânte pe o voce senzuală, joasă, un cântec languros. „M-ai tot întrebat cine e tatăl tău, dacă e Juan sau Carlos de la cursul de *milonga*, sau altcineva, și, într-adevăr, ar fi putut să fie oricare dintre ei. Voi ai să știi de ce nu îl cunoști, de ce el a plecat înapoi în Europa și noi am rămas aici.” Femeia respiră adânc. Îl cercetează cu iubire, apoi continuă: „Tatăl tău... e chiar Helios, zeul Soare, de asta îți spuneau toți bătrânii din cartier *El brillante*, Strălucitorul; «*resplandeciente*», șopteau, lăsând capul în jos, când treceam cu tine prin parcul Centenario.”

Băiatul se mai dezmeticise puțin și se străduia să urmeze firul vocii ei, ca pe o hartă.